

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

פרשת 'משפטים' ה'תשפ"ב / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

על פי ליקוטי מוהר"ן תורה ק"ב (ח"א)

הטעם שמיד אחר מתן תורה, מתחילים בדיני ממונות ו"ב פירושים על אמירת ישראל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" / שקיעות בתורה של רבא/הכתרים היו מזיו השכינה וכתרים של הוד/למה משה רבינו נקרא עבד נאמן/שני הכתרים כנגד תפילין דרש"י ורבינו תם/בזכות "נעשה ונשמע" שאמרנו זכינו לכל תרי"ג מצוות ז' מצוות בני נח הסימן בהם, וכיצד ניתנו/היין מתיישן ומשתבח עם השמרים כשהוא לא מסונן/איזה מצוות נוספו לאבות הקדושים/גם הגאולה העתידה בזכות "נעשה ונשמע"/בעגל איבדנו את נעשה, ונשאר לנו נשמע/ בית מלא ספרים' - הכנה לגאולה/ע"י אמירת "נעשה ונשמע" ה' ית' צר את צרותינו/ביצל כל העולם - משל השושנה/העולם נברא כשהיה מים במים ונענש במים/במים/הצפת אוקיינוס האטלנטי, והצפת הים התיכון/באמירת "נעשה ונשמע" נרפאו מכל המומין/זכו לחיים נצחיים/איך אמירת "נעשה ונשמע" הועילה לרצות על חטא העגל/שמירת סוד הוא בחינת שמירת הברית/ בכה שמירת הברית זכינו לסוד "נעשה ונשמע" במתן תורה/איך באמת שייך לעשות בלי לשמוע? הכלה יודעת מה החתן שלה חוצה גם בלי שתשמע

הטעם שמיד אחר מתן תורה, מתחילים בדיני ממונות

א. פרשת משפטים פותחת ב"ואלה המשפטים וכו'" בענייני דיני ממונות שבין אדם לחברו. ולכאורה אחרי מתן תורה היה ראוי להתחיל במצוות רוחניות, ולא בדיני ממונות והיוקים וחבלות וכו' אלא שזה בא ללמד אותנו לקח חשוב מאוד, כשאדם רוצה לעבוד את הקב"ה, הדבר הראשון שהוא צריך להיזהר זה בענייני דיני ממונות, שלא להיות ח"ץ מזיק בארבע אבות נזיקין: השור, הבור, המבעה, וההבער. ובפרשתנו מובאים כל העניינים האלו, וכן ארבעת השומרים: שומר חנים, שומר שכר, השוכר, והשואל, שהם גם כן מהאבות נזיקין כמובא בגמרא בבא קמא (דף ד:). וכשאתה רוצה להיות שומר מצוות ועובד השם, צריך מאוד להיזהר ולשמור על הממון של הזולת. וכמו שאמרו בגמ' בב"ק (דף ל.) מי שרוצה להיות חסיד, שיקיים מילי דנזיקין.

י"ב פירושים על אמירת ישראל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"

ב. מיד לאחר שכתוב כל ענייני נזיקין, לקראת סוף הפרשה, התורה חוזרת שוב לענין מעמד הר סיני, ובפרשת משפטים יש לנו את גולת הכותרת של המשפט הכי חזק שאמרו ישראל: נעשה ונשמע. כנאמר (שמות כד, ו): "וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

חז"ל במדרש מאריכים בענין זה של "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" שאמרו עם ישראל. ומצאתי שתיים עשרה פירושים על 'נעשה ונשמע' וכדרכנו נשתדל בעזרת השם להצמיד אותם לספירות הקדושות. למרות שבדרך כלל אנחנו עושים פרצוף של עשר ספירות, היום נביא עוד שני פירושים גם כנגד ה'דעת', כי בד"כ אם יש כתר לא סופרים את הדעת ובתפארת נכניס שני פירושים, ומכל פירוש ופירוש מ-י"ב פירושים שנאמר בענין "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", יהיה לנו ממנו לימוד בעבודת השם שלנו, איך לעבוד את הקב"ה, ונזכה בעז"ה לקבל שניים עשר סוגים של עבודות שנוכל לעבוד איתם את הקב"ה.

כתר - הכתרים שזכינו בנעשה ונשמע

ג. הפירוש הראשון ב'כתר' - מובא בגמרא בשבת (דף פח.) "דרש ר' סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל וקשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע". עם ישראל הקדימו את העשייה לשמיעה, והסכימו לקבל על עצמם כל מה שהקב"ה יאמר, ולמה? מכיון שאנו

בטוחים שהקב"ה יאמר לנו רק מצוות שאנחנו יכולים לסבול אותם, ולא יגיד לנו דבר שלא נוכל לסבול אותו.

שקיעות בתורה של רבא

ד. הגמרא (שם בסוף העמוד) מספרת שרבא היה מעיין בשמועה, והרגל שלו היתה על אצבעות ידיו, והוא לחץ בטעות את האצבע ונפצע, וירד לו דם, אבל מרוב שהוא היה עוסק בסוגיא, הוא לא הרגיש בכלל את הפציעה, ושנטף לו דם. עבר שם איזה מין (כפר), אמר לו: 'עמא פזיזא, (אתם עם פזיז) שהקדמתם את הפה לאוזן עדיין אתם ממשיכים בפזיזות שלכם', הקדמתם נעשה לנשמע - היה צריך קודם שתשמעו ותבינו אם אתם יכולים לקיים, ואז אפשר להסכים או לא להסכים, ואיך אמרתם בפזיזות 'נעשה ונשמע'. ואתם 'עדיין בפזיזותיכם קיימיתו', וכמו שאתה נפצעת, ולא שם לב על עצמך, מרוב שאתה שקוע בלימוד שלך, ולא אכפת לך. אמר לו רבא: 'אנחנו נוהגים עם הקב"ה בתמימות, והוא נוהג איתנו בתמימות, אתם לא נוהגים בתמימות עם הקב"ה אלא בדרך עלילה, כי אתם רוצים קודם לברר לבדוק אותו האם הוא נותן לכם דבר טוב או רע - יכולים או לא יכולים, לכן גם הקב"ה לא נוהג אתכם בתמימות.

הכתרים היו מזיו השכינה וכתרים של הוד

ה. אמרנו ש"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" זה גולת הכותרת של עם ישראל, ובזכות זה השם יתברך נתן לנו שני כתרים, דהיינו וירדו ששים ריבוא מלאכי השרת, וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים מזיו השכינה (רש"י). ואומרים ה'תוספות' (ר"ה שני), שהם היו שני כתרי הוד לכל אחד ואחד מישראל, ומזה בסוף קרן עור פני משה. וביאור הדברים: כתוב (שמות לג, ו) "וַיִּתְּנֵנָּה לָנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהָר חוֹרֵב" שלאחר חטא העגל הפסדנו את הכתרים האלו, ואת כל הכתרים האלו קיבל משה רבינו, כמו שכתוב (שם לה, לה) "וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה", שמזה היה למשה את 'קרני ההוד', וזה הראיה שהכתרים שקיבלנו הם היו כתרי הוד.

למה משה רבינו נקרא עבד נאמן

ו. נמצא שעל ידי שהלכנו בתמימות עם הקב"ה ואמרנו 'נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', זכינו לקבל מהקב"ה שני כתרים: כתר של נעשה וכתר של נשמע. אע"פ שבחטא העגל הכתרים הקדושים האלה נטלו מאיתנו, אך בכל שבת משה רבינו נותן לנו איזה הארה מהכתרים האלה. כמו שכתוב בשער הכוונות להאריז"ל (דרוש קבלת שבת א') על מה שאנחנו אומרים בתפלת שחרית של שבת: "ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו" - משה רבינו נקרא 'עבד נאמן', וכשיש לו אפשרות להחזיר לנו את הכתרים הקדושים האלה, הוא מיד מחזיר אותם, וז"ל האר"י: כי אעפ"י שהפקיד ה' ית' בידו פקדון חלקם של ישראל, הנה עתה ביום שבת הוא עבד נאמן להחזיר הפקדון לבעליו והם ישראל, עכ"ל.

שני הכתרים כנגד תפילין דרש"י ורבינו תם

ז. וביאור הדברים: בכל שבת מאיר שוב האור של מתן תורה (כימתן תורה היה ביום שבת כמובא בגמ' שבת פו:) ואז אנחנו מקבלים חזרה ממשה רבינו את קרני ההוד, שהם שני הכתרים האלה, וזה הענין של מצוות תפילין, שהרי אין מצוות תפילין בשבת, והסיבה, בגלל שהתפילין של רש"י ור"ת הם כנגד שני כתרים של 'נעשה ונשמע'. תפילין רש"י

כמובא בזוהר ויחי (ח"א דף רטו): 'פְּחָמְר טַב דִּי תִיב עַל דִּוְרָדִיָּה, וְכַגַּד שְׂדוּרְשַׁת גַּמְ' (מגילה יב) על עמוֹן וּמוֹאֵב אֵת הַפְּסוֹק (ירמיה מח, יא) "שְׂאֵנָן מוֹאֵב מְנַעֲרִיו וְשָׁקַט הוּא אֶל שְׁמֶרְיוֹ וְלֹא הוֹרֵק מִכְּלֵי אֶל כְּלֵי וּבְגוּלָה לֹא הִלְךְ עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ וְרִיחוֹ לֹא נָמַר", נמצא שהיין נשמר טוב ומשתבח, כשהוא יושב על השמרים שלו, ורק כשרוצים לשתות מסננים אותו, ועל ידי הסינון הוא גם מתאוויר ומצתחמצן טוב. אבל אם היין כבר מסונן מכל השמרים זה לא טוב. ולומדים זאת מאדם הראשון שהיו מסננים לו יין, ולמה? כי בגן עדן היה משובח יין עם השמרים, רק לפני שתיה צריך לסנן ולכן המלאכים הם סיננו לו את היין.

תראו מה זה 'לשון חכמים', מובא בגמרא כתובות (דף קג.) "אמר רב הונא: לשון חכמים ברכה, לשון חכמים עושר, לשון חכמים מרפא", הכל יש בלשון חכמים, תתבונן בלשון חכמים, כבר תמצא בהם חכמה, אפילו תמצא את ענין סינון היין – איך היין משתמר טוב, וזה ביופי של התורה הקדושה.

איזה מצוות נוספו לאבות הקדושים

יב. ונחזור לעניינו, יש שבע מצוות בני נח (אדה"ר קיבל שש מצוות, ונח קיבל את השביעית שהיא אבר מן החי) אברהם קיבל מצווה שמינית, מצוות המילה, ויש בזה סמליות שזו מצווה שניתנה שמינית (מגילה דף יז), והיא גם נעשית ביום השמיני, והיא נקראת "למנצח על השמינית" וזה רמז מאוד יפה. המדרש הנ"ל מדלג כאן מיד ליעקב שקיבל את המצוה התשיעית 'ציד הנשה'.

אבל באמיתות גם יצחק קיבל מצווה, מצוות מעשר, כמו שכתוב (בראשית כו, יב) 'וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַחֵוָה וַיִּמְצָא בִּשְׂנָה הַחֵוָה מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'". ולכאורה קשה למה יצחק מודד, הרי כתוב (כ"ב"מ דף מב.) 'אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין?' אומר רש"י: "אומד זה למעשרות היה". והרי שיצחק אבינו קיבל מצוות מעשר, ויעקב ממשיך עם המצווה הזאת, כמו שכתוב (שם כח, כב) "וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֵשֶׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לְךָ".

יוצא שאדה"ר, נח, האבות הקדושים קיבלו עשר מצוות. ואחר כך קיבלנו את כל שאר התרי"ג. וכך אומר הקב"ה אלו שהיו קודם עם ישראל, נתתי להם כמה מצוות, לכל אחד חתיכה קטנה, לזה לחם, לזה ביצה, לזה ירק, כי כשבאו אברהם יצחק ויעקב שהם עדיין לא היו בקדושת ישראל הם קבלו כל אחד מצווה, וכשהגיעו עם ישראל ה'בנים' – קיבלו את כל תרי"ג מצוות על הר סיני, וכל מה שאנחנו זכינו לקבל את מצוות התורה, ולא כל אומות העולם, הכל זה בזכות שאמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

גם הגאולה העתידה בזכות "נעשה ונשמע"

ג. הגענו לבינה. מובא במדרש (ויקרא רבה כו, ז) "אמר רבי לוי: כל פעולות טובות ונחמות שהקדוש ברוך הוא עתיד לעשות עם ישראל אינם אלא בשביל פועה שפעתם לפני בסיני ואמרתם: "כל אשר דבר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". למה תהיה הגאולה העתידה? בזכות זה שבשנת 2448 לבריאה במתן תורה אמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". כל הגאולות וכל הנחמות והמתנות שהקב"ה נתן ונותן לנו במשך כל הדורות, הכל זה בזכות 'נעשה ונשמע'. וענין זה בספירת ה'בינה', כי ידוע בזוהר שהגאולה והפורקן היא בספירת ה'בינה' (ע' תקוני זוהר תיקון

הם ב'בינה' – כנגד 'נעשה', ותפילין ר"ת הם ב'חכמה' – כנגד 'נשמע', ואומר האר"י שתפילין ר"ת יותר גבוהים מתפילין רש"י.

אדם שזוכה להניח תפילין רש"י ור"ת הוא זוכה לבחינת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", ולכן בכל ימות השבוע היות שאין לנו את הכתרים, יש לנו מצוות תפילין במקום הכתרים, ובשבת קודש אנחנו זוכים שמשא רבינו מחזיר לנו הכתרים שהפסדנו, כי ברגע שיש הארה של מתן תורה בשבת קודש, אנחנו זוכים חזרה לכתרים, לבחינה של קרני ההוד ולכן לא מניחים תפילין בשבת, כי כבר אנחנו זוכים לכתרים האלה, וכל זה בזכות התמימות שאמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

בזכות "נעשה ונשמע" שאמרנו זכינו לכל תרי"ג מצוות

ח. הפירוש השני – ב'חכמה': 'חכמה' – זו חוכמת התורה. כתוב (תהלים קמו, יט-כ): "מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל, לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים כָּל יְדָעוּם הִלְלוּהָ", אנחנו מהללים את הקב"ה שרק אנחנו זכינו לתורה הקדושה. מובא המדרש (שמות רבה ל, טו): משל למלך שעשה סעודה גדולה, בא העבד הראשון ונכנס אמר המלך לעצמו אתן לו איזה דבר מהסעודה, לקח המלך איזה חתיכה ונתן לו. בא עבד שני, לקח המלך ביצה אחת ונתן לו, בא העבד השלישי נתן לו חתיכת ירק. פתאום נכנס בן המלך, אמר לו: 'בני, כל השולחן שלך תאכל מה שאתה רוצה'.

מה הן ז' מצוות בני נח? הסימן בהם, וכיצד ניתנו?

ט. הנמשל: כך אמר הקב"ה, לאדם הראשון נתתי שש מצוות, ונח קיבל את המצוה השביעית, (ולכן אומרים 'שבע מצוות בני נח') מה הסימן לזכור את שבע מצוות בני נח? ג' עבירות חמורות – א' ב' ג' ד'. פירוש: ג' עבירות חמורות, בגלל שיש בהן את הדין של 'יהרג ואל יעבור'. והן: עבודה זרה, גילוי עריות שפכות דמים, שנצטוו בהם אדם הראשון. הגמרא בסנהדרין (דף לח:) מסבירה שבחטא עץ הדעת אדם עבר על עבודה זרה, כי נעשה כופר ונכנס בו אפיקרוסות כשהאמין לנחש. וכפי זה יש להסביר גם על גילוי עריות, שהנחש הטיל זוהמה בחווה (ע' שבת קמו:). ושפיכות דמים – שנגזרה מיתה על אדם הראשון, ועל כל זרעו.

נח הציל את הבהמות והחיות לכן ניתנו לו לאוכלה

י. וישנן עוד ארבע מצוות, והסימן: א, ב, ג, ד. א. א'בר מן החי. ב. ב'רכת השם (בלשון סגי נהור – ח"ו לא לקלל כלפי מעלה) ג. ג'זל וגניבה. ד. דינים. אדם הראשון לא קיבל את המצוה של אבר מן החי, כי היה אסור לו לאכול בשר, ורק לנח הותר לאכול בשר כמו שכתוב (בראשית ט, א) "כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לְכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כַּיְרֹק עֵשֶׂב נָתַתִּי לְכֶם אֵת כָּל", הקב"ה אומר לנח היות שאתה הצלת את כל הבהמות והחיות שהיו בתיבה, והאכלת אותם, לכן אני מתיר לך הבהמות והחיות לאכילה. אבל לאדם הראשון היה אסור להמית בהמה ולאכול אותה, ורק כאשר הוא היה בגן עדן כתוב שמלאכי השרת היו צולים לו בשר ומסננים לו יין (סנהדרין נט:).

היין מתיישן ומשתבח עם השמרים כשהוא לא מסונן

יא. דרך אגב במאמר המוסגר, יין טוב – זה יין שצריך לסנן אותו לפני השתייה, אם כתוב על הבקבוק שהיין מסונן, הוא לא יתיישן לך, כי אין לו את השמרים, ולכן צריך דווקא שהיין יתיישן בשמרי, ו

איך אנחנו מכינים את הגאולה? ע"י שאנחנו קונים הרבה ספרים, ברוך ה' היום יש בבית הרבה ספרי קודש, אבל כמה קוראים בספרי קודש שיש בבית? אז באמת עכשיו אנחנו לא כל כך מרבים ללמוד בכל הספרים הרבים שיש לנו, והסיבה לכך כי איבדנו את בחינת 'נעשה' כשעשינו את חטא העגל. ואנחנו יותר אוהבים לשמוע דרשות של רבנים, שזה בחינת 'נשמע' שעדיין יש לנו אותו. אנחנו כל הזמן חיים את הגאולה, ומכינים את עצמנו לגאולה, ולכן עושים בית מלא ספרים, להכנה לגאולה, כי מכיון שאוטוטו נקבל חזרה גם את בחינת 'נעשה', ואז אנחנו נלמד את כל הספרייה.

רבתי תכינו ותקנו ספרים, כי כשיבוא משיח בתי דפוס לא יעמדו בעומס של הדפסה של כל כך הרבה ספרים שיהיה צורך לכל אחד, אז כולנו נהיה לומדי ספרים הרבה, כי נקבל בבת אחת את בחינת 'נעשה', ומאוד נתלהב מלימוד התורה בספרים שלנו, וכשיבוא משיח נקבל בעז"ה את הזיכרון הרוחני הטוב בתורה, ומספיק שנקרא פעם אחת וכבר נזכור את כל מה שנלמד, ויהיה לנו מוחין להבין מהר, ולא נצטרך להתעכב על כל ספר הרבה שעות כדי ללמוד אותו, וכשאדם קורא ומבין מהר וזוכר מה שיטב מה שהוא לומד, זה מושך אותו ללמוד עוד ועוד. ולכן הכנה לגאולה שיהיה בעז"ה לכל אחד ספרייה גדולה עם הרבה ספרים. גם אז כל אחד ישאל ספרים לשני, מה שכבר למדת, והספר נמצא אצלך במוח, תזכה את החבר שילמד. עכ"פ העניין הזה של "נעשה ונשמע", שנשאר לנו עכשיו רק 'נעשה', הוא בדעת, כלומר שהעיקר עתה להשיג את הדעת של הצדיק, על ידי שנשמע תורה ממנו.

ע"י אמירת "נעשה ונשמע" ה' ית' צר את צרותינו

טז. נוסף עוד בחינת "נעשה ונשמע" שיש בדעת. הקב"ה אומר לעם ישראל שהם כמו התאומים שלו. במדרש (שמות רבה ב, ה), על הפסוק (שיר ה, ב): "אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי", "תמתי" בסיני – שנתממו עמי בסיני (התנהגו איתי בתמימות), ואמרו: "בל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", אמר ר' ינאי מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו – חברו מרגיש, כן אמר הקב"ה כביכול (תהלים צא, טו) "עמו אנכי בצרה", עכ"ל. התאומים יש להם דבר מיוחדת שהם מאוד קשורים אחד לשני, עד שאם לתאום אחד כואב הראש, או מרגיש לא טוב, גם התאום השני מרגיש את זה, ואפילו כשאחד נמצא באמריקה והשני בארץ הם מרגישים זה את זה, כי התאומים הם ממש מחוברים אחד עם השני, וכן אנחנו עם הקב"ה, עד שבכל צרה גם כביכול הקב"ה מצטער. ואיך הגענו למדרגה הגבוהה הזאת? ע"י אמירת "נעשה ונשמע" שעל ידה זכינו להיות כמו תאומים של הקב"ה. וזה בחינת 'דעת', כי הדעת מכילה שני תאומים, בחינת "עיסא דחסדים ועיסא דגבורות" – כלומר גם בחינת החסדים, וגם בחינת הגבורות הם בדעת כמו תאומים.

זכות "נעשה ונשמע" ניצל כל העולם

יז. ספירת ה'חסד'. יש שיר "בזכות שושנה זו ניצל הפרדס", מי זו השושנה? אומר המדרש (ויקרא רבה כג, א) מעשה במלך אחד שהיה לו פרדס, ובפרדס שורה אחת של תאנים שורה של רימונים, שורה של זיתים, שורה של ענבים, הכל מסודר. והמלך נתן את הפרדס לאחד האריסים שלו שיטפל בפרדס שלו. אבל הוא לא טיפל כמו שצריך, ולאט-לאט גדלו הרבה קוצים בפרדס והאריס לא משתלט עליהם.

כא סוף דף טו), ובכל פעם שהקב"ה גואל אותנו – זה מסטרא דיובלא, ויובל זה השופר, וזה: "תקע בשופר גדול לחרותנו, ושא נס לקבץ גלותינו וכו'". וזהו שכתוב (מיכה ז, טו): "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – נ' פלאות, שהם נ' שערי בינה של הגאולה העתידה, ואומר המדרש שזה בזכות אמירת "נעשה ונשמע".

בעגל איבדנו את נעשה, ונשאר לנו נשמע

יד. ספירת ה'דעת'. כולנו צריכים לזכות ל'דעת' של הצדיק. כשאנחנו רוצים לקבל תורה, עיקר קבלת התורה היא לא דרך הספרים אלא כשאדם מקבל תורה מהרב שלו, זה משפיע עליו הרבה יותר. מסביר רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ק"ב ח"א) מה הסיבה לדבר הזה כשאדם קורא בספר מוסר בספרים זה לא כל כך משפיע עליו ממש חזק, כמו כשהוא ישמע את הרב שלו שאומר לו דברי מוסר שאז זה משפיע עליו פי כמה וכמה יותר.

כתוב במדרש (שמות רבה כז, ט) "משל למלך שנתן שתי כוסות יקרות לעבד שלו, ואמר לו: תיזהר זה כוסות מאוד יקרות, תשמור עליהם, ותכניס אותם אל הארמון. והעבד לוקח את הכוסות והולך לפתח של הארמון ועמד שם איזה עגל, וכשהוא רואה את העבד הוא נותן לו נגיחה ונופל לעבד אחת מהכוסות והיא נשברה. מגיע העבד למלך כולו רועד מפחד, אומר לו המלך: מה אתה רועד מה קרה לך? אמר לו נתת לי שתי כוסות, והעגל שעומד בפתח של ארמון נתן לי נגיחה ואחת מהן נפלה ונשברה. אמר לו המלך נשברה אחת, תיזהר ותשמור על הכוס השניה.

והנמשל זה הסיפור שלנו, כשאמרנו "נעשה ונשמע" קיבלנו את שתי הכוסות היקרות מלאות יין יקר, בא חטא העגל ונתן לנו נגיחה, והפסדנו כוס אחת והיא נשברה. איזה כוס נשברה? כוס של 'נעשה', כי אמרנו 'נעשה', וה' ירחם עשינו את העגל, ומה נשאר לנו זה הכוס של 'נשמע', ואומר לנו הקב"ה: תיזהרו ותשמרו על הכוס היקרה של 'נשמע' – לפחות עליה תשמרו.

למה מועיל יותר שמיעה מהרב מאשר לימוד בספר

יד. כשלומדים תורה מהספרים – דפוס וכתובה זה בחינה של עשייה, היינו 'נעשה' שאיבדנו בחטא העגל, ולכן הלימוד מוסר בספר פחות משפיע עלינו. אבל כששומעים את הרב אומר דברי מוסר ותורה, זה משפיע פי כמה וכמה יותר, ממה שתקרא בספרים. כי את הבחינה של 'נעשה' – לימוד הספרים – איבדנו, אבל את בחינת נשמע יש לנו אותה עדיין, ולכן אנחנו שומעים היטב את הלימוד. ובלשון רבינו (בתורה ק"ב): ועל כן בשלומד מתוך הספר שהוא בחינת עשייה, שהוא בחינת נעשה, אין בזה כח כל כך לעורר אותו, כי ישאל אבדו את הנעשה. אבל כששומע מפה הצדיק, הוא בחינת נשמע, שזה הפתח נשאר להם לישאל כנ"ל:

'בית מלא ספרים' - הכנה לגאולה

טו. הגמרא בשבת (סוף דף פת). אומרת שעתיד הקב"ה להחזיר לנו את הכתרים של נעשה ונשמע, שנאמר (ישעיה לה, י) "ופדוויי ה' ישבון ובאו ציון ברגה ושמחת עולם על ראשם" – שמחה שהיתה להם מעולם תהיה על ראשם, היינו שני הכתרים שנקראים שמחה (ע' ליקוטי מוהר"ן תורה כ"ב), כשיחזרו לנו, אז נוכל ללמוד הרבה ולקבל הרבה מהספרים.

מתבטל הדין לגמרי. אבל בחינת שבשביל דבר אחד טוב אתה מציל את הכל, זו מידת החסד של הקב"ה, שבזכות שאמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" – ניצל כל העולם.

עלינו יש טענה אם לא מקיימים את התורה

כ. ספירת הגבורה. הקב"ה אומר לעם ישראל אתם אמרתם "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", תהיו רציניים עם מה שקיבלתם על עצמכם. ואומר המדרש (שמות רבה כו, ה): משל למלך שהיתה לו שדה שהיתה קצת קשה, והביא אריסים וביקש מהם לקחת את השדה הזאת לעבוד בה ולקבל בתבואה למחצה לשליש ולרביעי, וכל אחד התחמק ואמר שהשדה לא בשבילו, הראשון התחמק השני והשלישי והרביעי, עד שהגיע חמישי ואמר: אני לוקח את עבודת השדה על עצמי, לבסוף לקחה והובירה – מה זה הובירה? השאיר אותה בורה, לא עבד בה, לא זרע לא חרש. לבסוף בא המלך ורואה שהשדה בורה, על מי המלך כועס? לא על אלה שהתחמקו, אלא על זה שאמר אני לוקח את העבודה על עצמי, ולא עשה כלום.

כך אמר הקב"ה: 'באתי אל כל אומות העולם, ואמרתי להם: אתם רוצים את התורה? אמרו לי: לא, זה לא מתאים לנו, כתוב בה לא תרצח, כתוב לא תגנוב, כתוב לא תנאף, זה לא מתאים לנו, ומהתחלה לא הסכימו לקבל. ולכן לא באתי אליהם בטענות, אבל אתם עם ישראל שאמרתם "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", וקיבלתם על עצמכם, ובסוף אתם לא עושים מה שצריך, והשארתם את התורה בורה ח"ו, עליכם יש לי טענה. וזו הנקודה של גבורה שיש ב"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע". אמנם קיבלנו הרבה זכויות בזכות נעשה ונשמע אבל גם מידת הדין יש לה מקום לקטרג עליהם ולומר: קיבלתם על עצמכם אז קחו אחריות ותעשו את מה שקיבלתם.

באמירת "נעשה ונשמע" נרפאנו מכל המומין

כא. ספירת התפארת. תפארת זה ענין של רפואה, מלבד שיש בתפארת את שורש רפ"א של רפואה, כח הרפואה מגיע מספירה זו, כמבואר במאורי אור (מערכת ר' אהרן ל"ג). שבוע שעבר למדנו שעם ישראל במעמד הר סיני התרפאו מכל המומים. ובמדרש (ויקרא רבה יח, ד) "תני רבי שמעון בן יוחאי, בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", באותה שעה לא היה בהן זב ומצרע ולא חגרין ולא סומין ולא אילמים ולא חרשים ולא שוטים", כי בזכות שאמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" התרפאו מכל המומים.

כתוב (אסתר ט, כח): "וְהַיְמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים", והענין של אמירת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" היה בו רפואה לעם ישראל, ולכן יש ענין שנכוון בקריאת התורה בפרשתנו שאומרים "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" ואז זוכים לרפואה ואם אדם זוכה לעלות לתורה בקריאת "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", וכמו כן גם מי שרק שומע את קריאת התורה אפילו שלא עלה לתורה, יכוון באותה שעה להתרפא מכל המומים, כמו שעם ישראל בקבלת התורה אמרו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", כי אומר רבי שמעון בר יוחאי שבאותה שעה נרפאו ישראל מכל המומים, אז גם כן בזמן שהבעל קורא בקריאת התורה את מילים הקדושות של "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", יש לנו הזכות הגדולה לקבל רפואה שהיא בתפארת.

מי שידוע את סדר ההוויות בתפילת י"ח, הספירה של הוי"ה בכרכת ירפאנו זה ספירת התפארת, שזה הויה בניקוד חולם (כמובא

יום אחד המלך בא לבקר בפרדס, ונכנס לפרדס וראה שכולו קוצים ודרדרים, המלך כל כך כעס והתרגז, וישר קרא לקצצים ואמר להם: תקצצו את כל הפרדס שלא יישאר בו שום דבר. תוך כדי שבאו כל הקצצים עם המזמרות כדי לקצוץ, רואה המלך שושנה יפה בין כל הקוצים האלה, ניגש המלך לשושנה והריח אותה, ואיך שהוא מריח בה נחה דעתו עלי, והוא נרגע ואומר: שושנה בזכותך אני אומר למקצצים שלא יהרסו את הפרדס". נמצא שבזכות השושנה ניצל כל הפרדס כולו. זה מה שכתוב (שיר ב, ב): "בְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹחִים בֵּין רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת" מתי היופי הכי גדול של השושנה? כשהיא בין קוצים, אז רואים את היופי של השושנה כמה שהיא יפה ביניהם.

העולם נברא כשהיה מים במים ונענש במים במים

ית. אומר המדרש (שם): הסתכל הקב"ה אחרי עשרים ושש דורות על העולם, ואמר: לפני כ-2500 שנה בראתי עולם, בוא נראה מה יצא ממנו? הסתכל הקב"ה וכל העולם כולו מים במים. מה הפשט? לפני הבריאה העולם היה מים במים, כמו שכתוב (בראשית ב, ב) "וַיִּרְוַח אֱלֹקִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם" כלומר קודם בריאת העולם היה ערבוב של מים העליונים עם המים התחתונים ועדיין לא היה עולם, הכל היה רק מים מעורבב במים. ואומר הקב"ה אני רואה שהסיפור של מים ומים זה ממשך, בדור אנוש שהם חטאו והצפתי את האוקיינוס על העולם, ועשיתי מים במים. בא דור המבול הענשתי אותם במי המבול – מים עליונים ומי תהומות, שוב מים במים. וגם דור הפלגה היה עונש מים במים. וביאור הדבר כתבו במפרשי המדרש, שפעמיים הציף האוקיינוס את העולם.

הצפת אוקיינוס האטלנטי, והצפת הים התיכון

יט. ומתי היו שתי הצפות? דיברנו על זה שאחרי הבריאה היו כל היבשות מחוברות, ואחר כך נעשה הפרדה בין היבשות ע"י האוקיינוס האטלנטי, שמפריד בין אירופה ואפריקה, לאמריקה הדרומית והצפונית. וכן יש את הים התיכון שהוא ג"כ ים שמבדיל בין יבשות: אירופה מלמעלה, מימין אסיה, ומלמטה אפריקה.

האוקיינוס האטלנטי וגם ים התיכון הם יחסית חדשים, מתי שהקב"ה הציף שלישי עולם בדור אנוש – אז נעשה האוקיינוס האטלנטי שהציף שלישי מהיבשות, ועשה את ההבדל בין היבשות שהיו קודם מחוברות ביחד, היינו בין אסיה אירופה ואפריקה, לבין היבשות אמריקה הדרומית והצפונית. וכתוב במפרשי המדרש שבדור הפלגה הציף הקב"ה את ים התיכון, ואז הוא נכנס ועשה את ההבדל בין אירופה לבין אפריקה, ובאותה ההצפה של ים התיכון נהרגו ג"כ שלישי מהעולם בדור הפלגה. ולכן גם בדור הפלגה נקרא מים במים.

הקב"ה רואה בזמן מתן תורה שכבר הרבה זמן מאז שברא את העולם, אבל עדיין מאז דור אנוש, דור המבול ודור הפלגה, העולם נשאר כל הזמן בבלאגן של מים במים. ואז בא עם ישראל ואומרים לפניו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", אומר הקב"ה: "בזכות שושנה זו" השושנה בין החוחים – עם ישראל בין אומות העולם, שהריח בה הקב"ה ונחה דעתו, בזכות זה אמר הקב"ה אני מציל את כל הפרדס היינו את כל העולם. וזה במידת החסד. חסד – פירוש, שבשביל דבר טוב אחד אני מציל את הכול. כי לפי הדין פועלים לפי מה שמגיע בדין, וברחמים נכנסים גם לפנים משורת הדין ואתה מרחם, אבל לא

צדיק, ואחר כך נפל בחטא, זה לא יעזור לו מה שהוא היה צדיק קודם, כי בסוף הוא חטא. וא"כ כאן שאמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" ואחרי ארבעים יום חטאנו בחטא העגל, איך יעזור לנו ה"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", לחטא העגל שהיה אחר כך?

ונראה ליישב, כי המעלה של "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" הוא שהקדמנו את 'נעשה' ל'נשמע', אף שבדרך כלל יש סדר זומן, קודם שומעים ואחר כך עושים, בכל אופן הראנו לקב"ה שאנחנו מעל הזמן. כי קודם לשמוע ואחר כך אני עושה מה ששמעתי, זה רק כשהולכים לפי סדר הזמנים, אבל אם אנחנו בבחינה כזו של מעל הזמן, אז ממילא אפשר לעשות ואחר כך לשמוע, כי זה לא משנה, ואין שום חילוק מה קודם למה, כי כשאנו מעל הזמן, זה 'הווה מתמשך' – אין עבר ועתיד אלא רק הכל 'הווה', ולכן יכול להיות 'נעשה' ואחר כך 'נשמע', כי הכל ביחד.

נמצא, שעם ישראל פייסו להקב"ה בהקדמת אמירת 'נעשה' ל'נשמע', להראות לו יתברך שאנחנו בעבודת ה' מעל הזמן. ולכן אומר הקב"ה: נכון שלפי סדר קודם אמרתם "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" ואחר כך עשיתם את העגל, ולא יתכן שזה יכפר, אבל כיון שאמרתם "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" שזה בחינת מעל הזמן, אז אני גם מסדר את זה שחטא העגל שהיה אחר כך, ה"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" שהוא מעל הזמן יש לו כח לכפר על חטא העגל אע"פ שזה לא כפי הסדר. וזה חידוש מאוד יפה שאנחנו שמים אותו בספירת ה'הוד'.

לשמור סוד הוא בחינה של 'שמירת הברית'

כד. ספירת ה'יסוד'. יסוד יש בו בחינת סוד, כי מי שלא יודע לשמור סוד, זה נקרא פגם היסוד, כתוב (משלי כט, יא): "כָּל רוּחוֹ יוֹצֵיא כְּסִיל וְחֶסֶד בְּאֶחָזֵר יִשְׁבַּחנָה", כשאדם יודע לשמור סוד, זה בחינת 'שמירת הברית' שבספירת היסוד. בספר יצירה כתוב שברית הלשון וברית המעור – מכוונים זה כנגד זה, וממילא כל מה שהוא 'פגם בברית' – זה שייך גם בפה. ולכן לשון הרע, ודברים בטלים, וכל פגם הלשון יש לו גם בחינה של פגם הברית. ויש עוד פגם ביסוד, כשאדם לא שומר סוד, אם חבר אמר לך דבר סוד ואתה לא שומר ומגלה אותו, אז זה כמו 'פגם בברית'.

כל יום אומרים את הפסוק (תהלים כה, יד) "סוד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם", רואים ש'סוד' תלוי ב'ברית'. והזוהר (ויהי ח"א דף רלו) דורש את הפסוק הזה שמי זוכה לקבל סודות התורה, זה מי ששומר את הברית. ונקשר את זה לזמן השובבים שאנחנו בו: דיברנו על לימוד סודות התורה וכתבי האר"י ז"ל, ואחד התנאים לזכות למעלה הגדולה הזאת, הוא לשמור את הברית קודש, שעי"ז זוכה לתורה. ושמירת סוד – זה גם בחינה של שמירת הברית.

בכח שמירת הברית זכינו לסוד "נעשה ונשמע" במתן תורה

כה. הגמרא בשבת (סו דף פח). אומרת "בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה: מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו", כתוב על המלאכים (תהלים קג, כ) "בָּרְכוּ ה' מְלֹאכָיו גְּבֻרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ", קודם הם עושים את דברו של הקב"ה וואחר כך שומעים את דברו, וזה סוד של מלאכי השרת. אומר הקב"ה: "מי גילה לבני את הסוד הזה?!" אבל על כל פנים, אם זכינו לקבל את הסוד הזה, שהוא בחינת: "סוד ה' לִירְאָיו", זה בודאי

בסידורים, וישם הוי"ה בניקוד חולם – הוא ב'תפארת', כתוב (ב'פתח אליהו) 'תפארת גופא' והרפוי לכל הגוף הוא נמצא ב'תפארת'.

באמירת "נעשה ונשמע" זכו לחיים נצחיים

כב. ספירת ה'נצח'. נצח – זה חיים נצחיים, כולם רוצים לזכות לחיות לנצח. כתוב במדרש (שמות רבה לב, א) שבעת שאמרו ישראל "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" אמר הקב"ה: ומה אדם הראשון בשביל מצווה אחת שנתתי לו – אמרתי שהוא יהיה כמו מלאכי השרת, כמו שכתוב (בראשית ג, כב): "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה בְּאֶחָד מִמֶּנּוּ" – האדם כמו מלאכי השרת. ומה מיוחד במלאכי השרת? שהם חיים לעולם. אדם הראשון קודם חטא היה לו 'חיים נצחיים'. ואמר הקב"ה: בשביל שאדם הראשון קיבל מצווה אחת, נתתי לו חיים נצחיים (אפילו שאח"כ הפסיד את זה) אז קל וחומר שעם ישראל שאמרו נעשה ונשמע וקיבלו את כל תרי"ג מצוות, שאני אתן להם חיים נצחיים.

וממשיך המדרש, ומביא את הפסוק בשירת הבאר (במדבר כא, יט): "וַיִּמְתְּנָה נַחֲלִיאֵל" – שנחלו מהקב"ה שיהיו חיים וקיימין לעולם, כיון שאמרו (בחטא העגל שמות לב, ד) "אַלֶּה אֱלֹהֵינוּ יִשְׂרָאֵל" – בא מות עליהן. אמר הקב"ה בשיטתו של אדם הראשון הלכתם שלא עמד בניסיונו ג' שעות ובתשע שעות נקנסה עליו מיתה, "אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אֲתֶם" (תהלים פב, ו), והלכתם אחר מידותיו של אדה"ר "אֶבֶן בְּאֶדָם תָּמוּתוֹן" (שם, ז), ע"כ. ומה פירוש הפסוק "אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אֲתֶם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן בְּלִבָּם" – המלאכים נקראים לפעמים בשם 'אלהים', כמו שכתוב (בראשית ו, ב) "וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים" ודורש הזוהר בראשית (ח"א דף יט): שזה קאי על המלאכים עז"א ועז"ל.

וזהו "אֲנִי אֶמְרָתִי אֱלֹהִים אֲתֶם", כשהיינו במעמד הר סיני ואמרנו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" זכו כל עם ישראל להיות במדרגת מלאכים, ואחד הדברים שמאפיינים את המלאך שהוא חי לעולם חיי נצח, אבל ע"י שעשינו את העגל ממשיך הפסוק: "אֶבֶן בְּאֶדָם תָּמוּתוֹן וּבְאֶחָד הַשָּׂרִים תִּפְלוּ", בגלל חטא העגל נהיינו כמו אדם הראשון שסרח והפסיד את חיי הנצח. גם עתה כשאדם מקבל על עצמו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", הוא מקבל חיי נצח לעתיד לבוא בזכות התורה הקדושה.

איך אמירת "נעשה ונשמע" הועילה לרצות על חטא העגל

כג. ספירת ה'הוד'. 'הוד' זו ספירה שמתהפכת, מצד אחד יש בה הוד ומצד שני כתוב (איכה א, ג): "נִתְּנָנִי שִׁמְמָה כָּל הַיּוֹם דְּהָה", דוה הוא הוד בהיפוך האותיות, כמבואר בזוהר כי תצא (ח"ג דף רפב). החיים והמיתה שניהם נמצאים בספירת ה'הוד'. במדרש (שמות רבה כג, סוף אות י) מובא על הפסוק (שיר א, ה): "שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה" אמרה כנסת ישראל, במה שאני שחורה לפניך קב"ה – כלומר, במה שאני לא בסדר, בדבר הזה בעצמו אני מתקנת את עצמי. והדוגמא שאומר המדרש, וז"ל: חטאו בחורב שנאמר (דברים ט, ח) "וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתָּם אֶת ה'", ובחורב אמרו "כָּל אֲשֶׁר דִּבַּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", ע"כ. פי', בחורב הקציפו שעשו את חטא העגל, וקודם לחטא העגל כבר בחורב אמרו "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

ומשמע שבא לומר – שזה כנגד זה, וה"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" יכפר לנו על חטא העגל. אבל קשה, שהרי הסדר הוא – שאדם עושה תשובה אחרי שחטא, אבל אדם לא יכול לעשות תשובה על החטא שיעשה אחר כך. אדם שנפל ח"ו אז הוא עושה תשובה אבל זה שאדם היה

סיכום ה"ב בחינות ב"נעשה ונשמע"

כת. נעשה סיכום מהיר: הפירוש הראשון בכתר – אומרת הגמרא קיבלנו שני כתרים, כתר של נעשה וכתר של נשמע. הפרוש השני ב'חכמה' – חוכמת התורה שהיא רק לישראל, כמ"ש "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי, אנחנו קיבלנו אותה תורה ולא הגויים, כי אנחנו אמרנו 'נעשה ונשמע'. הפירוש השלישי ב'בינה' – בינה זה ענין של 'גאולה', כל הגאולות וכל הנחמות וכל המתנות שהקב"ה עתיד לתת לעם ישראל, הכל בזכות 'נעשה ונשמע'. פירוש רביעי וחמישי ב'דעת': הפירוש הרביעי – זה דעת הצדיק, למה אנחנו יותר אוהבים שמיעה מאשר קריאה, ואנחנו מתרגשים יותר כשאנו שומעים שיעור תורה ומוסר מהרב, מאשר כשקוראים בספר, זה בגלל שאיבדנו את בחינת 'נעשה' בחטא העגל ונשארו רק עם בחינת 'נשמע', ולכן אנחנו אוהבים לשמוע, יותר מאשר לקרוא בספרים. ולדעת הצדיק זה דווקא ע"י שאתה שומע אותו. פירוש החמישי בדעת: 'תאומים בדעת' – עיטרא דחסדים ועיטרא דגבורות, ומתי נעשינו תאומים לקב"ה, וזכינו ל"בכל צרתם לא צר", שהקב"ה מרגיש את הצער שלנו, כמו תאום שמרגיש את הצער של התאום שלו זה נעשה באמירת נעשה ונשמע (תמיד לא מזכירים את הדעת במקום הכתר, ואילו הפעם נתנו פיצוי – שני פירושים בדעת). הפירוש בחסד: 'בזכות שושנה זו ניצל כל הפרדס', בזה שעם ישראל אמר נעשה ונשמע, הצלנו את כל העולם, כי הקב"ה אמר כל העולם 'מים במים' וממשיכים לחטוא, ורצה כבר להחריב את העולם, ולהביא מקצצים לקצוץ את הכל, עד שאמרנו 'נעשה ונשמע', העלנו לפניו ריח טוב כמו של שושנה. הפירוש בגבורה – מידת הדין: זה גודל האחריות שיש עלינו, כל הגויים אמרו שהם לא יכולים, אז בסדר, אבל אנחנו קיבלנו ואמרנו 'נעשה ונשמע' ולכן יש לנו אחריות. הפירוש ב'תפארת': אמר רשב"י בזכות נעשה ונשמע זכינו להתרפאות מכל המומים. הפירוש ב'נצח': בזכות שאמרנו 'נעשה ונשמע', קיבלנו חיים נצחיים, אמנם הפסדנו את זה בחטא העגל, אבל הם עתידים לחזור לנו שוב לעתיד לבוא, כי הקב"ה עתיד להחזיר לנו את הכתרים של 'נעשה ונשמע', ונזכה חזרה בחיים הנצחיים. הפירוש ב'הוד': בזכות אמירת 'נעשה ונשמע' תיקנו את חטא העגל, אף על פי שתמיד התרופה מגיעה אחרי המכה ולא לפני, אבל היות שה'נעשה ונשמע' של עם ישראל היה מעל הזמן, אז גם כן יש לו כוח לרפאות את המכה שתהיה אחרי כן. הפירוש ביסוד: 'סוד השם ליראיו ובריתו להודיעם', ע"י שמירת הברית זכינו לסוד ולרו' שמלאכי השרת משתמשים בו, להקדים את העשייה לשמיעה. והסברנו בעומק שהנקודה שע"י קדושת הברית, אני יודע מה הקב"ה רוצה גם בלי שהוא יגיד לי, כי זוכים לדעת את הסוד של הקב"ה בלי לשמוע אותו, כי משיגים השגות עליונות, אף על פי שאתה לא שומע שום דבר. כמו בחינת 'חכם ומבין מדעתו' (גמ' חגיגה יא:). הפירוש ב'מלכות' – השכינה שהיא הכלה: הקב"ה גילה לנו את הכול כמו חתן שמראה לכלה שלו את הכל, את האוצרות שלו, את הסודות והתכססים שלו – 'מעשה מרכבה', כמו חתן שמגלה לכלתו את כל הסודות שלו – אין סודות בין חתן לכלה, והכל בזכות שאמרנו נעשה ונשמע. ה' יזכנו אמנ.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

משום שקיימנו 'ובריתו להודיעם', ואכן ההכנה למתן תורה היתה ע"י שמירת הברית, כמו שכתוב (שמות יט, טו) "היו נכנים לשלש ימים אל תגשו אל אשה", וכל ישראל התקדשו בקדושת שמירת הברית אפילו מנשותיהם כמו משה רבינו, והיתה שמירת הברית ופרישות גדולה קודם מעמד הר סיני, ובזכות שמירת הברית זכינו ל"סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם", וזכינו לסוד ה'נעשה ונשמע".

כתוב (שמות כ, יז) "כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", היה לנו יראת שמים קודם מתן תורה של 'סוד ה' ליראיו' – יראיו דייקא. וע"י זה זכינו לרו' שמלאכי השרת משתמשים בו, 'גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו'. ולכן

איך באמת שיר לעשות בלי לשמוע?

כו. אם אדם רוצה לזכות לסודות התורה, ולהקדים 'נעשה ונשמע' – קודם לעשות ואחר כך לשמוע, ז"א שיש לי איזה מקיף שאני יודע מה לעשות אפילו שלא שמעתי. שהרי באמת איך אפשר לעשות בלי לשמוע? אבא שלך רוצה ממך איזה משהו, והוא לא אומר לך מה, איך תעשה בלי לדעת? אלא שעם ישראל זכו שאפילו בלי לשמוע באזונים – יש להם את זה כמו בנבואה (במקף) – מה הקב"ה רוצה מאיתנו, אנחנו יודעים לעשות ואחר כך הקב"ה משמיע לנו מה שעשיתם זה בדיוק מה שרציתי, כיוונו לדעתו של הקב"ה. הסוד של 'נעשה ונשמע' זה סוד של נבואה, שאני יודע בלי שאני אשמע, מה השם רוצה, וזו מדרגה עצומה של 'סוד ה' ליראיו', וכמו שכתוב (עמוס ג, ז) "כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים" הנקודה של סוד שאפילו שזה לא נאמר, אבל אני משיג את הסוד, זה הרז של מלאכי השרת שנתגלה לעם ישראל, שכולנו זכינו ע"י שמירת הברית לדעת מה רוצה ה' שנעשה בלי שנשמע.

הכלה יודעת מה החתן שלה רוצה גם בלי שתשמע

כו. ספירת המלכות – זו הכלה. למה עם ישראל זכה לקבל את התורה מהקב"ה, כמו חתן וכלה כמו שכתוב (שיר ג, יא): "כיום חתנתו" – זה מעמד הר סיני (כמובא בגמרא תענית כו) בגלל שאמרנו 'נעשה ונשמע'. וז"ל המדרש (שמות רבה כח, סוף אות ב'): בטכסים של מלכים נהג הקב"ה עם ישראל (פי', בסדר כבוד וגילוי של מלכים נהג הקב"ה עם ישראל), שנאמר (שיר ד, ח) "אתי מלבנון פלה", למה כך? בזכות שאמרנו 'נעשה ונשמע'. אומר המדרש, שהקב"ה התגלה במתן תורה כמו חתן לכלה, והראה לנו את כל תכססיו, (כמו שחתן מראה לכלה את כל מה שיש לו את הבית, את האוטו, ובוהו הוא משמח את כלתו, וזה בחתן שיש לו מה להראות...) וכן הקב"ה הראה לנו שמים העליונים, שמים התחתונים, מעשה מרכבה, בזכות זה שאנחנו הכלה שלו.

המדרגה הזאת שקיבלנו לעשות עוד לפני שאנחנו שומעים, אומר הקב"ה זה בחינת כלה. מי זאת הכלה הכי טובה לחתן שלה? הכלה שאומרת לחתן שלה: 'חתני היקר מה שתרצה אני מוכנה לעשות. אני אפילו לא יודעת מה אתה רוצה אבל אני כבר מוכנה'. זה ענין של כלה, אולי לא כ"כ נשי יותר כלתי, אבל כבר כתוב (הושע ב, כא) "וארשתני לי לעולם", וכך מברכים חתן וכלה שתמיד יזכו להיות כמו מאורסים – שהכלה מוכנה לעשות בשביל החתן הכל גם לפני שהיא תשמע מה הוא רוצה, וכך גם החתן לכלה.